

Gyógyszerkölcsonhatások

1. Gyógyszer-gyógyszer kölcsönhatás

Az együtt alkalmazott gyógyszerek nagyon gyakran kerülnek egymással kölcsönhatásba. Ezeket , illetve azt, hogy mely gyógyszerek nem alkalmazhatók együtt, egyidejű bevétellel, általában tartalmazzák a gyógyszer hivatalos leiratai, illetve a betegtájékoztatók egyaránt. Az együtt adott gyógyszerek a lebomlásuk során megváltoztathatják a másik szer lebomlását, enzimaktivitást módosíthatnak, ezért valamelyik, vagy mindkét szer felszívódása, hatása változhat, nő vagy csökken, esetleg a hatás elhúzódóvá válik. Emiatt nagyon fontos, hogy az orvos javaslata alapján begyűk be a gyógyszereket

Néhány példa a sok közül.

- Fájdalom – és lázcsillapítók és nem steroid gyulladásgátlók együtt adása gyomorvérzést, gyomorfekélyt okozhat.
- Hashajtók és vízajtók együtt adása esetén felborul a só-víz-ásványianyag háztartás.
- Cukorbetegség gyógyszerei és fájdalomcsillapítók egymás hatását erősítik.
- Theophyllinek kölcsönhatásba lépnek antibiotikumokkal, savlekötőkkel, vízajtókkal , fogamzásgátlókkal
- Fogamzásgátlók antibiotikumokkal együtt adva hatáscsökkenést okoznak, ezért kiegészítő fogamzásgátló módszer alkalmazása szükséges az antibiotikum adása idején.
- Allergia ellenes szerek antibiotikumokkal, savlekötőkkel együtt adva hatásnövekedést okoznak.

2. Gyógyszer- táplálék kölcsönhatások

A kölcsönhatások figyelembe vétele azért fontos, mert a gyógyszer és a táplálék is a gyomor-bélrendszeren keresztül jut a szervezetbe: Együttes bekerülésük megváltoztathatja a gyógyszerek hatását.

A felszívódás függ az alábbi tényezőktől:

- a belekben jelen levő táplálék minősége és mennyisége
- a gyógyszer és a tápanyag mennyi ideig van együtt a bélrendszerben
- a bélrendszer mozgása
- a gyomor –bélrendszer savassága (pH-ja)
- a táplálék hatására aktiválódó enzimek minősége
- a bél baktériumflórájának minősége
- esetleges bélbetegségek jelenléte
- a gyógyszer fizikai és kémiai szerkezete
- a gyógyszer formája (tbl, oldat, stb)

A kölcsönhatás eredménye többféle lehet:

I. csökken a gyógyszer felszívódása , vagyis nem éri el azt a szintet a vérben, ami szükséges lenne a megfelelő hatás kialakulásához.

Pl.

- bizonyos antibiotikumok + táplálék
- epilepsia elleni szerek + fehérjegyazdag táplálék
- savlekötők + fehérjedús étel
- theophyllinek + szénhidrát dús étel

Hatáscsökkenés tapasztalható véralvadásgátló szerek valamint számos zöldség együttes fogyasztásakor (természetesen nem egyszeri, hanem túlzott), és a gyógyszerrel egyidejű fogyasztásról van szó ebben az esetben.

Pl: brokkoli, karfiol, karalábé, saláta, aszparga, paraj, bab, borsó, szójabab. Emellett sertésmáj is hasonló hatást okoz.

II. Növekszik a gyógyszer felszívódása, vagyis a szükséges koncentrációnál nagyobb koncentrációt ér el a véráramban. Ezzel toxikus tünetek is előfordulhatnak.

Ez szerencsére csak ritkán fordul elő.

Pl:

- – bizonyos antibiotikumok + táplálék
- epilepszia elleni szerek + szénhidrát gazdag táplálék
- bizonyos vérnyomáscsökkentők, szívritmuszavar elleni szerek + grapefruit
- májban lebomló allergia ellenes gyógyszerek + grapefruit
- Theophyllinek + zsirban gazdag táplálék

III. Késleltetett hatás esetén a gyógyszer időben csak később éri el a terápiás vérszintet. Krónikus terápia esetén ez nem jelent problémát, de ha egyszeri adásról van szó, akkor nem érünk el terápiás eredményt.

Pl.

- egyes antibiotikumok
- nitrofurantoin
- omeprazol
- Izradipin
- Digoxin
- Nem steroid gyulladásgátlók

3. Gyógyszerek- gyógynövények kölcsönhatása

A betegek a gyógynövényeket magukban vagy gyógyszerek kiegészítésére használják.

Nagyobb mennyiségben fogyasztva, illetve a gyógyszerekkel együtt beszedve okozhatnak nemkívánatos mellékhatásokat.

Ilyen szerek fogyasztásakor javasolt elolvasni a használati utasítást és kikérni a gyógyszerész véleményét. Érdekes az egyébként szedett gyógyszereket is megmutatni a gyógyszerésznek, ha gyógynövény alapú szert vásárolunk.

Hashajtók	Aloe, kutyabengekéreg, Rebarbara, Szenna felgyorsítják a bélmozgásokat, ezért a gyógyszerek nem tudnak megfelelően felszívódni. Natrium és Kalium fokozott ürítése viszont a felszívódott Digoxin, verapamil, és vízhahtók hatásfokozódásához vezethet
Nyáktartalmú székletlazítók	bolhafű, fehérmályva, lenmag, mályvalevél. A nyálkaanyagok megkötik a gyógyszert, csökkentik azok felszívódását és véráramban a koncentrációját. – pl: ásványi sók, vitaminok, lítium, karbamazepin .
Orbánkfű	Fokozza az enzimműködéseket a májban, gyorsítja a gyógyszerek lebomlását és így hatásuk és vérkoncentrációjuk csökken. – pl: fogamzásgátlók, theophyllinek, digoxin, ciklosporin, indinavir (vírusellenes szer)

Fokhagyma	Gátolja a gyógyszerek átalakulását, lebomlását, ezért erősebb gyógyszerhatás érvényesül. Pl. fájdalomcsillapítóknál (paracetamol) vagy véralvadásgátlók esetében, ahol véralvadási zavarokat okozhat, vérzékenység fokozódik
Csípőspaprika	Helyi vérbőséget idéz elő a bélben, ezzel növeli a gyógyszerek felszívódását. Gátolja a gyógyszerek bomlását. Vérnyomáscsökkentők, theophyllinek hatását fokozza.
Grapefruit	A májenzimek működését befolyásolva a májban bomló gyógyszerek hatását fokozza, elnyújtja. felodipin, verapamil, lovastatin, cisaprid, Egyes antiallergiás szerek
Ginkó, ligetszépe, papaya	Véralvadásgátló szerekkel együtt adva (aspirin, kumarinszármazékok) véralvadási zavarokat okozhatnak, a vérzésbeszély fokozódik.